TÜRKİYE'DE PAMUKTAN TÜKETİCİYE ÜRETİM VE TEDARİK SÜRECİ

DRAFT SEPTEMBER 2016

PAMUK ÜRETİMİ

Türkiye dünya pamuk üretiminin yaklaşık yüzde 5,5'inci gerçekleştirmektedir.

1995 yılından 2015 yılına Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde pamuk ekim alanları yüzde 8'e büyürken, Ege'de yüzde 45, Çukurova'da yüzde 35, Antalya'da yüzde 59 azalmıştır. 1995 yılından 2015 yılına toplam ekim alanlarındaki azalma ise yüzde 19 olmuştur.

Ege Bölgesi

Antalya Bölgesi

Çukurova Bölgesi

Güneydoğu Anadolu Bölgesi

Türkiye'de Pamuk Üretimi

Üretim (ton): 1 - 25,000 | 25,001 - 50,000 | 50,001-100,000 | 100,001-200,000 | 200,001 - İzmir

TÜİK/TAP verilerine göre 2015 yılında ülkemizde üretilen pamuğun yüzde 58'i Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, yüzde 33'ü Ege Bölgesi'nde yüzde 18'i Çukurova yöresinde ve yüzde 1'i Antalya yöresinde üretilmiştir.

Türkiye'de Pamuk Ekim Alanı ve Miktarı

	Ekilen alan (dekar)	Kütlü pamuk üretimi (ton)
Şanlıurfa	2,183,733	1,022,213
Aydın	588,795	316,956
Diyarbakır	396,869	191,729
Hatay	371,066	196,766
Adana	363,898	204,467
İzmir	234,945	133,700
Mardin	104,614	55,203
Gaziantep	80,725	40,162
Adıyaman	73,608	35,242
Antalya	56,740	30,065

Kaynak: Tülk, 2015

Türkiye'de pamuk üretim çiftçi sayısı 91000

PAMUK TÜCCARLARI

Pamuk tüccarlarının çok büyük bir kısmı çırçır fabrikası sahibidir. Satın aldıkları kütlü pamuğu çırçırlamak ya pamuk hallarına çevirmekteler.

Pamuk üreticilerinin çırçır fabrikası sahibine doğrudan satışı

Çırçırlama fabrikaları ürünü borsası aracılığıyla da lifli pamukların satabilmektedir.

TIER 3 ÇIRÇIRLAMA

PAMUK ÜRETİMİ

İYİ PAMUK UYGULAMALARI

Türkiye'de üretilen pamuk 6001'medir.

Türkiye'de pamuk üreticilerinin bir kısmı pamuklarını sözü olduğu Tarım Satış Kooperatifleri'ne satmaktadır. 2014/2015'e sezonunda kooperatifler toplam pamuğun yüzde 3,5'ünün satın almışlardır.

Pamuk toplama makinalarının sayısı (2005-2014, adet olarak)

Makine ile pamuk toplama oranları:

Ege	% 98
Çukurova	% 90
G.Doğu Anadolu	% 60

Kaynak: Alan çalışmalarında yapılan gözlemler

Pamuk Ekim Alanlarının Seyri (Bin Hektar)

Kaynak: ICAC

TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ
ÇUKOBİRLİK
ANTBİRLİK
TARİŞ

Tarım Satış Kooperatifleri lifli pamuğunu çırçırlamak üzere çırçırlama fabrikalarına satmaktadır.

Tarım Satış Kooperatifleri lifli pamuğunu çırçırlama fabrikalarına satmaktadır.

Tarım Satış Kooperatifleri lifli pamuğunu çırçırlama fabrikalarına satmaktadır.

Çırçır fabrikaları lifli pamuğunu ticaret borsaları aracılığıyla satabilmektedir.

TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ

Kütlü pamuk üretim süreci

a. Tarla toprak hazırlığı: pamuk hasat edilir edilmez toprak hazırlığı başlar. Kasım ayından Mart ayına kadar ikinin uygun olduğu zamanlarda yapılır.

b. Pamuk tohumu ekimi: genellikle iklim durumuna bağlıdır. 20 Nisan ile 15 Mayıs tarihleri arasında yapılır.

c. Gübreleme: Haziran-Temmuz aylarında yapılır.

d. Sulama: Haziran ayından Ağustos ayına kadar sürer. Genelikle 4-5 kez sulama yapılır.

e. Bakım: Haziran-Temmuz ayları arasında seyreltme, çapalama veya ilaçlık yıldırım ve mücadelesi yapılır.

f. Hastalık ve zararlılarla mücadele: Temmuz-Ağustos aylarında yapılır. Tarıdaki durumuna göre bazen 6-8 defa ilaçlama yapılmaktadır.

g. Hasat: Eylül-Kasım ayları arasında büyük ölçekli ve ölçü ancılarında makineyle, küçük ölçekli ve taşlı arazilerde ise insan gücüyle hasat yapılmaktadır.

İYİ PAMUK UYGULAMALARI

Çırçır İşleme Süreci

Çırçır makinalarının tiplerine ve illere göre dağılımı

Miktar (adet): 1 - 10 | 11 - 20 | 21 - 30 | 31 - 40 | 41 - 50

Kaynak: TÜİK, 2015

Pamuk hasadında çalışan çocuklar

Pamuk üretim aşamaları

Ocak			
Şubat			
Mart	Toprak hazırlığı		
Nisan	Tohum ekimi		
Mayıs	Çapalama / el alma		
Haziran	Sulama / ilaçlama		
Temmuz			
Ağustos	Sulama		
Eylül			
Ekim	Hasat	Çırçırlama	Çırçırlama
Kasım			
Aralık	Çırçırlama		

Türkiye'de pamuk alım ve pazarlamasında faaliyet gösteren kooperatiflerin çekirdekli pamuk ve ürününe gerilmesi'ne; Tarım Pamuk Birliği, Çukobirlik ve Antbirlik'te pamuk alımındaki payları 1994 yılında yüzde 58 civarında iken, 2009 yılında yüzde 15'e, 2009 yılında yüzde 7'ye gerilmiştir. 2010/2015 sezonunda kooperatifler toplam pamuğun yüzde 3,5'ünü satın almışlardır.

Pamuk çırçırlanırken aşamasında ilgisiz kullanımı ile temel bölüme ayrılmaktadır. Bunlardan birincisi, toprak hazırlığı, el atma, çapalama, sulama, hastalık ve zararlılara karşı mücadele, diğer ise pamuk hasadı. Küçük ölçekli tarla sahipleri genellikle kendi işlerini kendileri yaparken, orta ve büyük ölçekli tarla sahipleri kendileri yere ora boşluklarına da istihdam olanağı sağlamaktadırlar. Ayrıca pamuğun bütün aşamalarında ileri düzeyde makineleşme söz konusudur. Özellikle toprak hazırlığı, tohum ekime, çapalama, sulama, hastalıklarla mücadele mekanizasyonun çok yoğun yapılmaktadır. Bunda istihdam edilenler yetişkin olup, genellikle mahalli işçilerdir. Pamuk üretiminde makinel hasadın yapılmasağı bırakarak pamuk hasadı insan gücüyle yapılmaktadır. Bu hasat toplanan pamuk miktarına göre ücretlendirildiğinden çocuklar da pamuk toplamaç işine katılmaktadırlar. Pamuk hasadını makine ile yapan tarla sahipleri makinenin hasat edemediği pamukları kendi hesaplarına toplamaları için yöresinde akılerce cin vermekedir. Bu aileler çocuklarıyla birlikte pamuk hasadına katılmaktadır.

Türkiye'de Kütlü Pamuk Durumu

		Birim	2014/15	2015/16*
Ekim alanı	bin ha	488	458
Kütlü üretim	bin ton	2349	2050
Kütlü verim	kg/da	502	448
Lif üretim	bin ton	846	779
Lif verim	kg/da	181	170
Çırçır randıman**	%	36	38

Kaynak: TÜİK
* 2015/16 sezonu olgunum ICAC TK. Genel Kurul Toplantısında sunulan Türkiye'den Beyannameler dikmesi
** Çırçır randımanları lif ve kütlü pamuk üretim değerlerinden hesaplanmıştır.

Türkiye'de Pamukta Tek Balya Denetimi

Hasat edilen pamuklar bir sürü depolarımızdan sonra çırçırlanarak, tohum ve lif kısmı birbirlerinden ayrılır. Daha sonra lifli pamuklar yıralanarak ortalama 210-215 kg. ağırlığında balya haline getirilir. Bu balyalarını denetlenmesi yapılması için balyaların yerleşmiş balıkta tahlili veya mal sahibi kendi denetlemesinin bu denetimi yapılmaktadır. Sonuçta ise balya pamuklarından örnek alınmasa 100-200 adetlik balya yerlerinden sonda yöntemine göre yapılmaktadır. Burada karşılaşılan sorunlar nedeniyle Türkiye'deki pamuk denetlenmesini, Amerika ve Avrupa ülkelerinde gerçekleşi gibi tek balya denetim sistemine geçiş hedeflenmektedir. Bu kapsamda, "Proximetry Pamukların Tek Balya Standardizasyonu ve Kontrolüne İlişkin Teknik Şartnameler" adlı DTS Teklaşlı" yayınlanmış olup, tek balya denetiminde başlanmıştır. Ancak konuya ilişkin hukuki üst yapı kurulmuş olup, denetim altyapısı henüz kurulamamıştır. Tek balya denetim sistemi kütlü pamuğun lifli pamuk haline çevrme sürecinde hangi tarafadan gerçekleşmesi için önemsiz için önemlidir.

Kaynak: http://www.mkutexlab.com/pamukta-circiriama-balyalarina-ve-standardizasyon.php

ÇIRÇIRLAMA

ÇIRÇIR FABRİKALARININ BÖLGELERE GÖRE DAĞILIMI

Marmara Bölgesi	Ege Bölgesi	Akdeniz Bölgesi	G.Doğu Bölgesi
% 1	% 19	% 28	% 52

Türkiye'de Pamuk Çırçırlama ve İşçilik

Türkiye'de yaklaşık 500 kütlü pamuk çırçırlaması yapan çırçır fabrikası bulunmaktadır. Bu çırçır fabrikalarının bir kısmı tarım satış kooperatiflerine, bir kısmı da özel sektöre aittir. Çırçır fabrikalarına kütlü pamuklar pamuk tüccarından ve/veya pamuk üreticilerden gelmektedir. Burada çırçırlanan pamuklar lisans pamuk deposun, çırçır fabrikaları sahipleri, tarım satış kooperatifleri veya lifli pamuk tüccarları tarafından çıplak üretimi yapan firmalara satılmaktadır. Pamuk hasadında makineli tarımın yaygınlaşması nedeniyle çırçır fabrikaları hasat edilen pamukları en kısa zamanda çırçır yapılmadan nedeniyle eski tarzda bazıyarın çalışmaları gerekilse ocak ayında tamamlanmaktadır. Proje kapsamında gözlüyme yapılan uzmanlar çırçır fabrikalarında çıncık kişiliği olmadığı, ancak çalışma koşullarının gürültülü, tozlu ve riskler içerdiklerini belirtmekteler.

Dünya Lif Pamuk Üretimi (Bin Ton)

Ülkeler	2013/14	2014/15
Hindistan	6,770	6,510
Çin	6,929	6,480
ABD	2,811	3,550
Pakistan	2,076	2,310
Brezilya	1,705	1,550
Özbekistan	940	890
Türkiye	760	847
Avustralya	890	450
Diğer	3,402	3,543
Toplam	26,283	26,130

Kaynak: ICAC Cotton This Week Ocak 2016

Türkiye'de Pamuk Ekim Alanları (Bin Ha.)

Ülkeler	2013/14	2014/15
Hindistan	11,850	12,250
Çin	4,700	4,310
ABD	3,053	3,783
Pakistan	2,914	2940
Özbekistan	1,275	1,298
Brezilya	1,010	1,017
Burkina Faso	644	644
Türkmenistan	545	545
Türkiye	451	468
Arjantin	506	456
Diğer	5,934	5,806
Toplam	32,682	33,417

Kaynak: ICAC World Cotton Statistics - Nisan 2015

Lifli pamukta lisansh depoculuk

Depolamaya uygun nitelikteki hubutaat, balıkyat, pamuk, tütün, fındık, çuğlı tohumlar, bitkisel yağlar, şeker gibi standartlara edilebilen temel ve işlenmiş tarım ürünlerinin standartları belirlenerek emniyetli ve sağlıklı koşullarda lisansh depo işletmelerine ait depolarda depolanmasını ve bu ürünlerin ticaretinin yine bu işletmeler tarafından düzenlenen ürün senetleri vasıtasıyla yapılmasını amaçlayan 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisansh Depoculuk Kanunu 17/02/2005 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüge girmiştir.

Lifli pamuk tüccarlarının lisansh depolarından lifli pamuk satın almaktadır.

Çırçır fabrikası sahibi lifli pamuğunu lisansh depocuklar üzerinden satabilmektedir.

Lifli pamuk tüccarlarının lisansh depolarından lifli pamuk satın almaktadır.

Lifli pamuk tüccarlarının ticaret borsasından pamuk satın almaktadır.

Lifli pamuk tüccarlarının ticaret borsasından pamuk satın almaktadır.

İplik üretim firmaları pamuk ajanlarıyla ya doğrudan çırçır fabrikalarından ya da ticaret borsalarından lifli pamuk satın almaktadır.

İplik üretim firmaları pamuk ajanlarıyla ya doğrudan çırçır fabrikalarından ya da ticaret borsalarından lifli pamuk satın almaktadır.

Türkiye'de yaklaşık 500 civarında çırçır fabrikası bulunmaktadır.

Türkiye'de 500 civarında çırçır fabrikası bulunmaktadır. Bu konuda İstiklal Mamulleri Birliği, Çukobirlik, Kahramanmaraş, Denizli'de yoğunlaşmıştır.

Çırçırlama fabrikaları ürünü borsası aracılığıyla da lifli pamukların satabilmektedir.

Çırçır fabrikaları sahibi lifli pamuğunu tüccar tüccarlarına